

З австрійського щоденника Ярослава Яцківа

ПЕРШІ НЕЗАБУТНІ ЗУСТРІЧІ НА АВСТРІЙСЬКІЙ ЗЕМЛІ

Через два дні після проголошення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України 18 липня 1990 року за пропозицією *М.Г. Жулинського* в системі Академії наук УРСР було створено Комітет науки і культури для зв'язків з українцями за кордоном (цей Комітет пізніше змінив назву на Український міжнародний комітет з питань науки і культури при НАН України, скорочено КНК НАН України).

Так сталося, що мені запропонували очолити КНК. Чому? Не знаю. Можливо тому, що я був "візним", тобто регулярно з 1966 року виїздив за кордон для участі у наукових форумах з астрономії та космічних досліджень. Я не відмовився від цієї пропозиції і занурився у новий для мене світ україністики, використовуючи для цього свої закордонні відрядження. У травні 1991 року мені випала нагода взяти участь у засіданні Комітету ООН з мирного використання космосу, яке відбувалося у м. Грац (Австрія). Україну (точніше, УРСР) приймали до складу цього Комітету, визнаючи її членство в ООН та успіхи у космічній сфері (світ здивовано дізнався, як багато було зроблено у м. Дніпропетровську).

Чому б не скористатися такою нагодою і не познайомитися з австрійськими діячами науки і культури українського походження? Але як це зробити, щоб до мене поставилися з певною довірою? Допоміг щасливий випадок. В Інституті теоретичної фізики АН УРСР перебував відомий канадський фізик, українець *Юрій Даревич*. Я звернувся до нього по допомогу і він відкомендував мене видатному австрійському вченому в галузі медицини проф. *О. Горникевичу*. Приїхавши до м. Відня, домовився про зустріч з *О. Горникевичем*, яка відбулася в центрі цього чудового міста за чашкою кави. Відбулася тепла та цікава розмова на різні теми, зокрема і щодо КНК. Проф. *О. Горникевича*, який тоді очолював Українське лікарське товариство Австрії, не дуже приваблювала організаційна робота в КНК, тому він порадив мені звернутися до його колеги, д-ра *Горія Івановича Гука*. Другого дня відбулася моя перша незабутня зустріч з *І.І. Гуком* у його квартирі на вулиці Стадіонгассе, 4. Тут, у квартирі все: і її убрання, і сам господар дихало і жило Україною (все це триває і донині, коли я пишу 21.09.2011 р. ці рядки у тій самій квартирі).

Так розпочалася наша дружба та спільна робота з *І.І. Гуком* з налагодження австрійсько-української співпраці.

МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ УКРАЇНЦІВ ІДЕ В ЄВРОПУ

Проф. *І.І. Гук* — відома людина в культурному та науковому житті Австрії, згодом познайомив мене з багатьма вченими та державними діячами Австрії. Серед них був і віце-канцлер *Е. Бусек*, завдяки якому австрійський уряд на початку 90-их років минулого століття виділив декілька десятків стипендій для молодих українських вчених.

Для відбору стипендіатів була створена спеціальна комісія, до складу якої входили *І.І. Гук*, посол Австрії в Україні, представник *Е. Бусека* д-р *О. Губер* та я. Це була складна та відповідальна робота, оскільки претендентів було багато. Спочатку це, здебільшого, були медики, оскільки завдяки Українському лікарському товариству Австрії вже були налагоджені відповідні контакти між медичними установами обох країн. Пізніше до них долучилися історики, мовники, математики та фізики. Щасливі молоді стипендіати отримали унікальну можливість жити і працювати в іншому нерадянському світі. Не обходилося і без проблем, бо це були важкі часи для молодої української держави, яка зі свого боку не допомагала стипендіатам. Тому їх доводилося і підготовувати, і влаштовувати житло, і навіть працювати в Австрії. Головною дійовою особою тут був *І.І. Гук*, у квартирі якого деколи проживало по 8-10 осіб.

Вдячні стипендіати дотепер згадують ці часи. Ось і вчора, 20.09.2011 р. на урочистому прийомі з нагоди 20-ої річниці Незалежності України — ми разом з *І.І. Гуком* зустріли нашого стипендіата д-ра Василя Кирилича — працівника Посольства України в Австрії.

УКРАЇНІСТИКА У ВІДЕНСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Знаний у всьому світі Віденський університет славиться своїми традиціями. А ми — українці пишаємося, що тут вчилися та працювали відомі наші земляки. Серед них особливе місце посідає *Іван Франко*, який захищав свою дисертацію на історичному факультеті Віденського університету.

Давно витала ідея встановити в університеті меморіальну дошку *І. Франку*. Завдяки неоціненній підтримці цієї ідеї тодішнім міністром культури України *Л.І. Хоралець* та безпосередній участі у цій справі унікального австрійського українця, лікаря *М. Прихана* цей задум було реалізовано. Я гордий з того, що разом з *І.І. Гуком* брав участь у здійсненні цього історичного проекту.

І сьогодні молодь, австрійські та українські студенти історичного факультету віддають шану нашому великому земляку *Іванові Франку*. Згодом КНК за активної участі *І.І. Гука* та професорів Інституту славистики Віденського університету організував тут курси україністики.

Ми широко раділи, коли вже першого року на курси записалося 10 молодих австрійських студентів. Викладали тут науковці з Києва *І. Магера*, *Л. Костюк* та інші.